

A király Boszniában.

- Khuen-Héderváry visszautazott Budapestre. -

(Saját tudósítónktól.) Ferencz József király bosznia-hercegovinai utazása, mint előrelátható volt, nagy mozgást idézett elő a két tartományban. Szerajevóban annyi az idegen, hogy fele sem tudott éjjeli szálláshoz jutni. A nép ujjong örömeiben s maga az öreg király is jól érzi magát új országában. A szerajevói királynapokról a következő tudósításaink számolnak be:

Szerajevóból jelentik tegnapi kelettel: A városháza homlokzata pompás és hatásos látványt nyújtott. Sok magánépület is fényárban uszott, más épületek egyszerűbb kivilágítással vettek részt a hódolatban. Így versengett szegény és gazdag abban a törekvésben, hogy őfelségét a város vendégéül üdvözölheti és a királynak nagyszámu mellszobra és képe, amelyek fényömben voltak láthatók, szintén tanúságot tettek a lakosságnak érzelmeiről. Rövid időközökben tűzijáték szállt föl a levegőbe. A város egyes pontjait fény-szórók világították meg. Az utcákon a késő éjjeli órákig ünnepies hangulatban lévő sokaság nyüzsgött és csodálta a kifejtett pompát, aminő itt ezelőtt soha nem volt látható.

A bevonulás.

Szerajevó, május 31.

A király bevonulásánál talán a szakadó eső, talán a roppant szigorurendőri intézkedés miatt aránylag kevés volt a közönség. Pedig a boltok zárva voltak és a házak felzárkózva. Mégis feledhetetlen kép ez. A háttérben kimagasló gyönyörű hegyek, agyszínű, impozáns, zöld pompájukban és itt köröskörül sok tarka uniformis, tollas generáliscsákó.

Minden felekezet papja ott van, közöttük kopottan, szegényen a török *reis ul uléma*, a főpap. Öreg ember, rogyadozik, azért a medzis uléma kézenfogva vezeti. *Stadler* püspök biborköpenyben, biborcalot te-tal a fején színlelt alázattal köszönti török kollégáját. Felvonulnak az udvari hintók, a lovastestőrség és *Thun* gróf testőr-főhadnagy mondja, hogy *eredetileg a magyar darabont-testőrséget akarták lehozni*, de meggondolták a dolgot.

Mialatt az udvari vonatot várják, amely épen a királyi sátor előtt áll meg, a munkások még az utat simítják. Drága szőnyegetek raknak a lépcsőkre és amerre a felség a sátor

... Ezt a monológot így folytatja jó hosszú ideig és Jean csak néha-néha szakítja félbe, rövid s meglehetősen gyöngye észrevételeivel. A katonát ez a sok beszéd elszoromorítja és elálmosítja. Hosszu csend áll be, de aztán Yvonne megújuló erélylyel kezdi rá . . . oly lelki nagyságról téve tanúságot, melylyel a Jeané korántsem állhatja ki az összehasonlítást . . .

Nagyon el van törpülve, mikor a vonat a Lyon-Perrache-i állomásra berobog. Ekkor a plaid-csomó megrázkódik s a földre csuszik. Az utas leveszi prémes sapkáját s födetlen arcával, melyen a legnyugodtabb közöm-bösség tükröződik, a fiatal pár felé fordul.

— A férjem! kiált fel Yvonne ijedten.

Jean katonás mozdulattal emelkedik fel.

— Üjön le, uram — szól mosolyogva a plaides ember. S aztán a fiatal asszonyhoz fordulva, így folytatja:

— Megváltoztattam a szándékomat, asszonyom: Nizzába megyek. S igazán nem sajnálom, hogy erre határoztam magamat, mert az ut Nizzába sokkal mulatságosabb, mint Pauba . . . Megvallom, nagyon érdekelték . . . De távozom, mert félek, hogy indiskrét talállok lenni, ha még tovább is maradok. Hanem kapitány, engedje meg, hogy valamire figyelmeztessen. Önnek még két heti szabadságideje van. Fogadja meg tanácsomat, ne adja még be a lemondását. Az ön ezredese jó barátom. Meghosszabbítatom a szabadságát . . . lássuk csak . . . három héttel . . . ez éppen elég lesz.

A plaides ember illedelmes komolysággal köszön és kiszáll a Perronra.

felé haladni fog, szemben egy házra *bajor lobogót* tüznek ki a néhai királyné tiszteletére.

A megérkezés.

Szerajevó, május 31.

Pont negyedháromkor érkezik be a királyi podgyászvonat és tovább gördül a konakig. Mikor az udvari vonat berobog, a zápor kissé alábbhagyott, apró cseppekben esik. A felség nyugodtan fogadja a jelentéseket; *kitűnő színben van*. Mialatt a polgármester bosnyáku köszöntötte, a felség idegesen morzsolja fehérkeztyűs kezeit. Néz jobbra, néz balra, csákóját lejjebb huzza a homlokára, majd megint följebb tolja. Látszik, hogy nem érti a nyelvet. Csak mikor a polgármester a „Habsburg-dinasztiát“ említi, néz a szemébe a felség és bólogat a fejével.

Achrenthal mély megnapiassai nyújt át a királynak egy nagy fehér ivet, amelyre a német válasz van leírva. A felség szemüveg nélkül olvassa le a szöveget, a fejét hátrahajtja. Nem büszkén, inkább csak a rövidlátó emberek szokása szerint.

A tolmácsolás után cerclét tart a felség. A polgármesterrel franciául beszél, a városatyákkal pedig németül. Krasznitzer ügyvédet bemutatás nélkül szólítja meg:

— *Sie kenne ich aus Wien!* — mondja.

Tovább megy, az arca örömtől sugárzik, a szeme csillog, elégedetten bólogat a fejével. Nemsokára kocsiba száll és miközben elhajt, a bosnyák közönség álmélkodva nézi a fogatot, a csillogó kíséretet. Tetszik neki a ragyogó játék, de azért a „Zsivió“ csak nagyon erőtellenül zug föl. Olyan gyengén, hogy élesen kiharsan belőle néhány erőteljes „éljen“.

Szerajevó, május 31.

Kedves epizód volt, hogy miközben a király a főutcán elhajt, föltekintett egy palota elsőemeleti erkélyére. A balkonon sűrűen lefátyolozott török hölgyek ültek, akik, mikor a felséget meglátták, hirtelen *előrehajoltak és egy pillanatra föllebbentették fátyolukat*. A török nőknél a legmélyebb hódolatot jelenti, ha arcukat, amelyet alig láthat meg férfiszem, valakinek megmutatják.

Egy másik epizód volt, hogy több stréber katonaoorvos kérvényt juttatott a felséghez, hogy engedje nevével elkeresztelni az ilidzei Bosznia-forrást és kirándulóhelyet.

A király vonatát *Palágyi* pesti detektív és *Bayr* bécsi detektív-főügyelő kísérték. Ők mondják, hogy a király kijelentette, hogy az utazás rég nem szerzett neki olyan örömet, mint ez a boszniai diadalut.

— *Szinte megfiatalodtam* — mondta.

Dobojban a nőegylet virágot nyújtott át a királynak, aki egy gyémántos karpereccel viszonozta a figyelmességet. Zenicán három fehérbe öltözött kis leánytól koszorút kapott, mit aranyos ékszerekkel viszonozott. Viszokóban a vonat tíz percig állt, a felséget közben *megberetválták*.

Este hatalmas emberáradat hömpölygött az utcákon, a templomok harangjai pedig szünet nélkül bugtak. Mikor a felség vonata berobogott, száz ágyutorok szólalt meg és a város déli, keleti, északi és nyugati határán föllállított ágyúütegek visszhangozták az üdvözléseket.

Este — mint valami nemzeti örömnempen — a hegyeken őrtüzeket gyújtottak, az egész várost kivilágították, fáklyásmenetet és gyönyörű tűzijátékokat rendeztek. Őfelsége a délután folyamán hagyta el a konakot.

Szerajevó, május 31.

A bevonulásnál izgalmas incidensek játszódtak le. Mikor a király megérkezett, a tisztek feleségeinek tribünjén három asszony visongva, hisztérikusan hoch-olt. *Az egyik az izgalomtól elájult*, a mentők vitték le az emelvényről. A tribünökön a tolongásban többen megsebesültek.

Feltűnést kelt a felség szívéllyessége a franciskánus barátok iránt, akiknek itt politikai szerepük van. A rendőrfőnöknek ezt mondta:

— Tudom, mennyit dolgoznak önök Bosznia népoktatásán.

Ezt a szívéllyességet, mert a franciskánusoknak szól, a horvátok *Stadler* érsek dezavualásának tekintik.

Este tűzijáték volt, de nem sikerült, mert a zápor eloltotta.

Királyi kihallgatás.

Szerajevó, május 31.

Ma reggel fél tizkor a kormányzósági palotában királyi kihallgatás volt. Felvonult rendkívül sok küldöttség, a papság, a kereskedelmi kamarák, iparosok, mindenrendű testület. Megjelentek a király előtt *Weisz Fülöp*, a Kereskedelmi Bank igazgatója és csetei *Herzog Péter*, akik ma érkeztek Budapestről. A küldöttségek szónokai egy-egy félperces kurta beszéddel köszöntötték a királyt; a király néhány szóval válaszolt; aztán a küldöttség el és jön be egy másik. Így tart egy óra hosszat. Akkor a király visszavonul a konakba. Délután az uralkodó sorra látogatta a különböző felekezetek templomait. Az, hogy a mosztári látogatás elmarad, nem igaz. A mosztári utazás *programszerűen fog lefolyni*. A borus időben a kormánypalota előtt *alig lézeng néhány ember*. Katonák, csendőrök, veteránok láthatók ott.

Egy másik távirat jelenti: Megnyílt a szerajevói telefon tegnap este. A kormányzósági palota első emeletén fogadja a király a küldöttségeket. Zuhog az eső, az ég olyan borus, hogy a trónteremben meg kellett gyújtani a csillárokat. A térséget katonaság zárta el. A deputációt Burián báró mutatja be a királynak. A Hotel Európában minden vendég kegyelmes ur. Ott laknak a miniszterelnökök, a közös hadügyminiszter, a közös külügyminiszter és a hadsegédek. *Schönaich* báróné, egy kedves kis asszonyka ismerkedik a török nőkkel. *Bienert* báró miniszterelnök szakadó esőben sétál a városban.

A templomokban.

Szerajevó, május 31.

Délután négy órakor program szerint a templomokat látogatta meg az uralkodó és kísérete. Először a katolikus székesegyházhoz hajtatott, ahol *Stadler* érsek üdvözölte. Innét a szerb ortodox metropolitai templomba, majd az egész Keleten híres, gyönyörű *Begova*-mecsetbe, aztán a szefárd-zsidók templomába, a protestáns templomba, végül az osztrák és magyar hitközség zsinagógájába ment. A felséget mindenütt nagy lelkesedéssel fogadták és megáldották. Különösen érdekes volt, mikor a *Reis-ul-Ulema* és a főrabbi áldották meg az uralkodót. Öt órakor a városházára hajtatott a király, majd visszatért a konakba, ahol félhét órakor *udvari ebéd volt*. Holnap reggel nyolc órakor a méntelepre hajtat, amelynek udvarán *lóra száll és a gyakorlótérre lovagol*, ahol megszemléli a csapatokat. Délelőtt tizenegykor az iskolai ifjuság hódolatát fogadja a felség a konak udvarán, este hétkor pedig udvari ebédet ad.

A miniszterelnök visszautazása.

Szerajevó, május 31.

Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök ma *Schiessl* báró kabinetirodai főnök látogatását fogadta. Ezután *Thallóczy* osztályfőnök kíséretében megtekintette az itteni országos muzeumot. Majd *Gerő* Károly, a magyar egyesület elnöke tisztelgett a miniszterelnöknél, aki megígérte, hogy figyelmét és gondoskodását fogja az egyesületnek szentelni, mert fontos missziót teljesít a magyar nyelv és az összetartás ápolásával. A magyar miniszterelnök osztrák kollégájával, *Bienert* báróval együtt ma este hét órakor elutazott Szerajevóból. *Khuen-Héderváry* gróf az Európa-szállóban levő lakásán ezt mondta egy ujságírónak:

— Nagyon ki vagyok fáradva, bizony nem nekem való ez a keskenyvágányu boszniai vasut. *Annál csodálatosabb őfelsége kitartása*. A király meglepően friss és *nagyon jól érzi magát*. Nekem háza kell sietnem, ahol *innal*.